

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Kulturdepartementet

Yttrande över betänkandet Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider (SOU 2024:34)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Utredningen inrättades innan ikraftträdandet av förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar och bedöms därför enligt den tidigare förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Kommitténs förslag redogörs för på ett detaljerat vis. Det är tydligt att konkurrensen på marknaden har varit en central del i kommitténs arbete och beskrivningen av påverkan på konkurrensen är väl genomförd. Utifrån informationen som framgår i konsekvensutredningen är det dock svårt att bilda sig en uppfattning om förslagets samlade effekter för företag. Dels saknas beskrivningar av berörda företag, dels kvantifieras inte de kostnader som förslagen väntas leda till. Vidare konstaterar Regelrådet att konsekvensutredningen saknar beskrivningar av flera delasppekter som ska ingå i en konsekvensutredning, bland annat alternativa lösningar, speciella informationsinsatser och berörda företag. Sammantaget bedömer Regelrådet därför att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

I betänkandet redovisar 2023 års parlamentariska public servicekommitté sina förslag till hur public service-uppdraget ska regleras från och med 2026 och vad som ska ingå i uppdraget under tillståndspanoriden 2026–2033. Kommittén lämnar förslag till en ny lag om public service. Det lämnas också förslag på ändringar i radio- och tv-lagen (2010:696) och andra lagar som är en följd av den nya lagen. Bland annat föreslås att public service-företagen ska fördjupa sitt samarbete när det gäller att sända och tillhandahålla UR:s program på SR:s och SVT:s plattformar på internet. Vidare föreslås ett krav som innebär att företagen behöver lämna över de publiceringar som behövs för granskningen till Mediemyndigheten eller granskningsnämnden samt vissa ändringar gällande sponsrade program.

Bedömning av delasppekter

Bakgrund och syfte med förslaget

Konsekvensutredningen innehåller ingen beskrivning av förslagets bakgrund och syfte. I remissen i övrigt framgår dock att regeringen den 23 februari 2023 beslutade att ge en

parlamentarisk kommitté i uppdrag att föreslå hur public service-uppdraget ska regleras från och med 2026 och föreslå vad som ska ingå i uppdraget under nästa tillståndperiod 2026–2033. Vidare anges att förslagen syftar till att skapa goda förutsättningar för public service-verksamheten och upprätthålla och värna dess oberoende.

Regelrådets bedömning. Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av förslagets bakgrund och syfte. Även om dessa aspekter framgår i övriga delar av remissen så ska dessa aspekter redogöras för i konsekvensutredningen.

Regelrådet finner dock i detta fall att beskrivningen av förslagets bakgrund och syfte är godtagbar trots önskvärda förtydliganden.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Konsekvensutredningen innehåller ingen beskrivning av alternativa lösningar. I övriga delar av remissen framgår dock vissa alternativ som har övervägts gällande ett av förslagen. På sida 152 beskrivs alternativ som har övervägts vad gäller innehållsvillkor för den verksamhet som företagen bedriver.

Konsekvensutredningen saknar vidare en beskrivning av effekter av om ingen reglering kommer till stånd.

Regelrådets bedömning. Konsekvensutredningen saknar beskrivningar av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd. Även om förslagsställaren redogör för alternativa lösningar gällande ett av förslagen så saknas sådana beskrivningar för övriga förslag.

Regelrådet finner därmed beskrivningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd bristfällig.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Kommittén bedömer att avgränsningen av respektive public service-företags uppdrag genom definitionen av kärnverksamhet och kompletterande verksamhet är tydlig och klar och att definitionen av public service-uppdraget är förenligt med EU:s statsstödsregelverk. Även i övrigt bedömer kommittén att förslagen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Regelrådets bedömning. Kommittén beskriver förslagets överensstämmelse med EU-rätten på ett tydligt sätt.

Regelrådet finner beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Kommittén föreslår att den nya lagen om public service ska träda i kraft den 1 december 2025 i fråga om 2 kap. 3 § och i övrigt den 1 januari 2026. Ändringarna i radio- och TV-lagen och övriga lagändringar som är en följd av att den nya lagen införs och finansieringslagen upphävs föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av behov av speciella informationsinsatser.

Regelrådets bedömning. Beskrivningen av tidpunkt för ikraftträdande är tydlig. Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av behov av speciella informationsinsatser, vilket är en brist.

Regelrådet finner beskrivningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande godtagbar. Regelrådet finner beskrivningen av behov av speciella informationsinsatser bristfällig.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av berörda företag. Utifrån informationen i konsekvensutredningen framgår dock hur marknaden ser ut och kommittén beskriver effekterna dels för public service-företagen, dels för andra företag på den svenska mediemarknaden. Dock framgår ej antalet företag eller storleken på dessa.

Regelrådets bedömning. Konsekvensutredningen saknar en redogörelse av berörda företag utifrån antal och storlek, vilket är en brist. Det saknas även en beskrivning av berörda företags bransch men eftersom denna information framgår i konsekvensutredningen i övrigt så är detta inte någon avgörande brist.

Regelrådet finner därmed beskrivningen av berörda företag utifrån antal och storlek bristfällig. Regelrådet finner beskrivningen av berörda företag utifrån bransch godtagbar trots önskvärda förtydliganden.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Vad gäller förslagets påverkan på företagens kostnader så anger kommittén att flera av de förslag som läggs fram kan leda till merarbete för företagen. Det gäller bland annat förslaget om att public service-företagen ska fördjupa sitt samarbete när det gäller att sända och tillhandahålla UR:s program på SR:s och SVT:s plattformar på internet och förslaget att SR och SVT att årligen redovisa hur de använder text i sin nyhetsverksamhet. Detsamma gäller förslaget att villkor för innehållet i public service kan gälla för alla publiceringar från public service-företagen eftersom det införs ett krav på företagen att lämna över de publiceringar som behövs för granskningen till Mediemyndigheten eller granskningsnämnden, som också bedöms leda till merarbete. Kommittén föreslår även att SR:s möjlighet att sända och tillhandahålla direkt sponsrade program ska tas bort. För SVT föreslås att direkt sponsring enbart ska få förekomma i SVT:s sändningar och tillhandahållanden av sportevenemang och av den internationella finalen av Eurovision Song Contest samt att sponsring får förekomma i samband med högst 20 evenemang per år. Ytterligare konsekvenser beskrivs under avsnitt 20.2.2 i konsekvensutredningen, samt i avsnitt 19.5.1 i remissen. Där framgår bland annat även att kraven på tillgänglighet blir teknikneutrala bedöms medföra vissa kostnadsökningar. Kommittén anger att den största förändringen förväntas gälla tillgänglighetskrav för SR.

Kommittén gör ingen ansats till att kvantifiera de kostnader som förslaget kan leda till. Kommittén beskriver i avsnitt 19.5.1 att det är svårt att uppskatta vilka ökade kostnader förslaget kommer att medföra under nästa tillståndsperiod, men att det är sannolikt att kostnaderna kommer att öka.

Vad gäller påverkan på andra företag än public-service företag så beskrivs dessa uteslutande i ett konkurrensperspektiv och beskrivs i större utsträckning i nedan delaspekt om påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag. Utöver detta konstaterar kommittén att förslagen även kan innebära indirekta effekter för andra företag, exempelvis företag som bidrar till produktionerna.

Regelrådets bedömning. Regelrådet konstaterar att förslagsställaren gör en tydlig kvalitativ beskrivning av påverkan på företagens kostnader, men att beskrivningen i konsekvensutredningen saknar uppskattningar av vilka kostnader som förslagen väntas leda till. Förslagsställaren beskriver ej heller varför sådana uppskattningar saknas, vilket är en brist.

Regelrådet finner därför att redovisningen av påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet är bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Kommittén anger att public service-företagen är verksamma på en konkurrensutsatt mediemarknad och att de genom sin offentliga finansiering påverkar konkurrensen på denna marknad. I arbetet med att föreslå hur public service-uppdraget ska regleras och vad som ska ingå i uppdraget har det enligt kommittén bland annat ingått att ta hänsyn till behovet av en välfungerande mediemarknad med livskraftiga kommersiella medier, varför detta har varit en central aspekt i alla förslag som kommittén lämnar i betänkandet. Kommittén bedömer att ett flertal av de förslag och bedömningar som lämnas kommer att få positiva effekter för konkurrensförhållandena på den svenska mediemarknaden.

Kommittén anger att en konsekvens av den teknikneutrala reglering som föreslås är att public service-företagen ges utökade möjligheter att uppfylla uppdraget även på internet. Public service-företagen bedriver redan i dag en omfattande verksamhet på internet och erbjuder sitt marksända utbud även på de egna plattformarna. Kommittén bedömer att förslagen inte påverkar förutsättningarna för kommersiella aktörer. Kommittén bedömer också att förslaget om att public-service företagen ska finnas kvar i marknätet under hela tillståndsperioden och de höga krav som ställs på täckning bidrar till att skapa långsiktiga förutsättningar för de kommersiella aktörer som använder sig av marknätet.

Ett av förslagen innebär att det ska ställas krav på public serviceföretagen att prioritera sina egna plattformar vid distribution på internet. Det föreslås också krav på att all distribution på internetplattformar som inte är företagets egna ska föregås av en bedömning av tänkbara konsekvenser och risker. I bedömningen ska särskilt beaktas hur företagets närvaro på plattformarna påverkar kommersiella aktörer på den svenska mediemarknaden. Kommittén förväntar att förslagen leder till förbättrade konkurrensförutsättningar för kommersiella aktörer på den svenska marknaden för ljud och rörlig bild.

Kommittén bedömer att systemet med förhandsprövning bör finnas kvar även nästa tillståndsperiod och att det finns anledning att följa tillämpningen av systemet, både utifrån behovet av mångfald på mediemarknaden och för att säkerställa att public service inte snedvrider konkurrensen på denna marknad. Att systemet finns kvar bedöms av kommittén bland annat avhålla public service-företagen från att starta tjänster som skulle kunna riskera att påverka konkurrensen på mediemarknaden på ett oproportionerligt sätt och som inte krävs för att uppfylla public service-uppdraget.

Regelrådets bedömning. Regelrådet konstaterar att frågan om konkurrens på mediemarknaden har varit en central aspekt i kommitténs arbete och att förslagen genomsyras av denna aspekt. Kommitténs beskrivning av påverkan på konkurrensförhållande för berörda företag är mycket tydlig.

Regelrådet finner därför beskrivningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag väl genomförd.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Kommittén beskriver att public service-avgiften vid flera tillfällen har sänkts på grund av ett överskott av medel till public service-företagen. Justeringen genomförs genom en ändring i finansieringslagen av det omräkningstal som är kopplat till inkomstbasbeloppet. När avgiften infördes var den högst 1 347 kronor per person. För inkomståret 2024 är avgiften högst 1 219 kronor per person. Public service-avgiften år 2025 beräknas som högst bli 1 256 kronor och år 2026 som högst 1 307 kronor.

Kommittén föreslår även att det fortsatt ska ställas krav på public service-företagen att ha en journalistisk bevakning i svagt bevakade områden. Att företagen har en närvaro i flera delar av landet bidrar enligt kommittén i viss mån till sysselsättning på dessa platser. Kommitténs förslag bedöms därmed inte innebära några förändrade konsekvenser i detta avseende.

Regelrådets bedömning. Förslagsställaren beskriver regleringens påverkan på företagen i andra avseenden. Beskrivningen är tydlig.

Regelrådet finner att delaspekten regleringens påverkan på företagen i andra avseenden är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning.

Regelrådets bedömning. Regelrådet konstaterar att en beskrivning av särskilda hänsyn till små företag saknas.

Regelrådet finner därmed beskrivningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning bristfällig.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 28 augusti 2024.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Hanifeh Khayeri, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjer och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Erik Palm.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Erik Palm
Föredragande